

วิธีการเสนอแนวคิดในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้กล่าวถึงแนวคิดในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 โดยแบ่งเป็นแนวต่าง ๆ 5 แนวคือ แนวคิดเรื่องความรัก แนวคิดเรื่องชีวิต แนวคิดเรื่องครอบครัว แนวคิดเรื่องผู้หญิง และแนวคิดด้านสังคม ในบทที่ 4 นี้ผู้วิจัยจะได้อธิบายวิธีการเสนอแนวคิดในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 เพื่อให้การศึกษาแนวคิดในนวนิยายในช่วงเวลาดังกล่าวมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แนวคิดในนวนิยายนั้นเกิดจากการประมวลองค์ประกอบต่าง ๆ ในนวนิยายเข้าด้วยกันไม่ว่าจะเป็นโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา เพื่อนำไปสู่ความหมายของเรื่องอันเป็นนามธรรม อย่างไรก็ตามองค์ประกอบของนวนิยายแต่ละเรื่องนั้นมิได้มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ด้วยเหตุนี้ทำให้วิธีการเสนอแนวคิดในนวนิยายแต่ละเรื่องแตกต่างกันออกไป วิธีการเสนอแนวคิดในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 เท่าที่ผู้วิจัยสำรวจพบมีอยู่ 3 วิธีได้แก่ การเสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละคร การเสนอแนวคิดโดยผ่านโครงเรื่อง และการเสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละครและโครงเรื่องประกอบกัน

การเสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละคร

ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในนวนิยาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนวนิยายที่เสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละคร เพราะตัวละครจะเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง ทำหน้าที่เชื่อมโยงองค์ประกอบอื่น ๆ เข้าด้วยกัน องค์ประกอบอื่น ๆ เป็นเพียงส่วนขยายหรือเสริมให้เรื่องดำเนินไปสู่แนวคิดในนวนิยายเรื่องนั้น การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 มี 3 วิธีได้แก่

- ก. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครตัวเดียว
- ข. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครสองตัว
- ค. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครหลายตัว

ก. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครตัวเดียว การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครตัวเดียวเป็นการให้ตัวละครตัวหนึ่งคือตัวเอกเป็นแกนกลางเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อนำไปสู่แนวคิดสำคัญ ตัวละครนี้จะมีบุคลิกลักษณะ อุปนิสัย ความรู้สึกนึกคิดที่เป็นตัวแทนความคิดสำคัญของเรื่อง และลักษณะของตัวละครเอกจะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของตัวละครเอกเอง ตลอดจนตัวละครอื่น ๆ ในเรื่องตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบเรื่อง การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครเอกเพียงตัวเดียวในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 มี 2 วิธีได้แก่

1. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุคมคติ
2. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึก

1. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุคมคติ การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุคมคตินี้ผู้ประพันธ์จะสร้างตัวละครตัวหนึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนความคิดเห็นที่ผู้ประพันธ์ต้องการเสนอ และลักษณะของตัวละครนี้เป็นตัวละครอุคมคติ กล่าวคือ เป็นตัวละครที่มีความดีงามหรือความเก่งกล้าสามารถดึกจากมนุษย์ทั่วไป ตลอดจนสามารถรักษาคุณสมบัติดังกล่าวไว้ได้ ไม่ว่าตัวละครนั้นจะประสบอุปสรรคที่หนักหน่วงสักเพียงใด และคุณสมบัติดังกล่าวเป็นเครื่องเสริมส่งให้ตัวละครเอกนั้นประสบความสุขสมหวังในชีวิต การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุคมคติในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 มี 2 ลักษณะได้แก่ การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุคมคติฝ่ายชาย และการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุคมคติฝ่ายหญิง

ลักษณะแรก : การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุคมคติฝ่ายชาย
นวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 ที่ใช้วิธีการเสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละครอุคมคติฝ่ายชายได้แก่ รอยป่า ของ อรชร และ พันธุ์ บางกอก ลูกทาส ของ รพีพร เป็นต้น

รอยป่า ของ อรชร และ พันธุ์ บางกอก เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการดำเนินชีวิตที่ยึดมั่นอยู่ในความดีงามเป็นหลัก ความดีงามที่กล่าวถึงในนวนิยายเรื่องนี้ได้แก่การไม่เสพยาเสพติดทั้งปวง มีจิตใจโอบอ้อมอารี ซื่อสัตย์ กตัญญู ไม่ได้สูงยอรับความต่ำต้อยของตนเอง มีความขยันขันแข็งปฏิบัติหน้าที่ของตนในสังคมอย่างรับผิดชอบ ปฏิเสธการเสพสุขตามค่านิยมแบบใหม่ บุคคลใดมีอุคมคติในการดำเนินชีวิตดังกล่าวชีวิตจะเจริญรุ่งเรืองเอง แม้รากฐานของชีวิตจะต่ำต้อยสักเพียงใดก็ตาม ในการเสนอ

แนวคิดนี้ผู้ประพันธ์เสนอผ่านตัวละครอุคมคติฝ่ายชายคือ เลือ กลิ่นสีก ผู้ประพันธ์ให้ความสำคัญกับตัวละครตัวนี้มากโดยใช้เป็นตัวละครดำเนินเรื่องโดยตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ ทุกฉากทุกตอนของเรื่องจะต้องมีตัวละคร เลือ กลิ่นสีก แสดงบทบาทด้วย เมื่อเริ่มต้นเรื่อง เลือ กลิ่นสีก เป็นเพียงเด็กกำพร้าซึ่งยากจนอยู่ทางภาคอีสานและกำลังจะออกขาย พระชุกวงศ์องค์หนึ่งได้ช่วยเหลือและนำมาเลี้ยงที่วัดจนเติบโตเป็นหนุ่ม นอกจากนั้นยังให้การศึกษาตลอดจนสั่งสอนหลักการที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ได้แก่การยอมรับความแตกต่างของชนชั้น การยอมรับระบบอาวุโสในสถานศึกษา ความมานะบากบั่น เป็นต้น คำสั่งสอนดังกล่าวเปรียบเสมือนหลักทฤษฎีซึ่งเลือ กลิ่นสีก นำทฤษฎีดังกล่าวไปพิสูจน์ให้เห็นจริงด้วยการปฏิบัติ ผู้ประพันธ์ได้สร้างให้ชีวิตของเลือ กลิ่นสีก เข้าไปมีความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ทุกระดับชั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ดี โพร คนมั่งมี คนจน สุจริตชน หรือแม้กระทั่งโจร และสามารถให้คุณสมบัติที่ได้รับการหล่อหลอมจากพระรูปนั้นเอาชนะใจทุกคนในเรื่องได้ เมื่อเขาได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อนไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวหรือการอาชีพ บุคคลต่าง ๆ เหล่านี้จะให้ความช่วยเหลือแก่เขา ตลอดจนสนับสนุนเขาให้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งการงานระดับสูง โดยที่เขาไม่ใคร่ร้องขอหรือทะเยอทะยานอยากจะได้มา ผลตอบแทนที่เขาได้รับในตอนท้ายย้าให้เห็นว่า การดำเนินชีวิตตามแบบอย่างที่เราพระรูปนั้นสั่งสอนเป็นวิถีทางที่ถูกต้อง โดยมีวิถีชีวิตของ เลือ กลิ่นสีก เป็นตัวอย่างที่ดีให้เห็นความจริงดังกล่าว

ลูกทาส ของ รพีพร เสนอแนวคิดว่าคุณคดียุติธรรมคืออุคมคติในการดำเนินชีวิตที่มานะบากบั่นจะประสบความสำเร็จในชีวิต โดยผู้ประพันธ์เสนอแนวคิดผ่านตัวละครเอกคือ แก้ว โดยให้แก้วเป็นตัวแทนของคุณคดียุติธรรมการดำเนินชีวิตที่มานะบากบั่นไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและรักความก้าวหน้า หากเขาประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างง่าย ๆ โดยไม่ต้องต่อสู้กับความยากลำบากเท่าใดนัก แนวคิดของเรื่องก็จะไม่เด่นชัดขึ้นมา ผู้ประพันธ์จึงให้เขาตกอยู่ในสภาพที่ต่ำต้อยที่สุด คือเป็นทาสในเรือนเบี้ย คอยทำงานรับใช้นายทาส แม้เขาจะมีชีวิตยากแค้นลำเค็ญแต่จิตใจกลับทะเยอทะยานใฝ่ฝันที่จะยกสถานะภาพตนเองให้สูงขึ้น จึงลักลอบว่ายข้ามแม่น้ำไปเรียนวิชากฎหมายเพราะหวังว่าสักวันหนึ่งเขาคงได้รับอิสรภาพและได้ใช้วิชากฎหมาย

ในการรับราชการ นอกจากนั้นเขายังทะเลาะเถียงกันจะรักลูกสาวของนายทาสแทนที่จะรักทาสด้วยกันเอง ความทะเลาะเถียงกันดังกล่าวทำให้นายทาสไม่พอใจ เขาถูกเขียนตีและถูกกักขัง ต่อมาเขาหลบหนีออกมาได้ หลังจากนั้นได้เรียนรู้ฝึกฝนความสามารถในการพันคาวจนฝีมือกล้าแข็งกลับไปช่วยเหลือลูกสาวนายทาส ซึ่งเป็นผู้หญิงที่เขารักให้พ้นจากการถูกข่มขืน และสอบเข้ารับราชการได้ตามความปรารถนา ในที่สุดเขาก็ได้แต่งงานกับหญิงที่เขารัก วิธีการดำเนินชีวิตของตัวละครตัวนี้ตั้งแต่ต้นจนจบทำให้แนวคิดของเรื่องปรากฏอย่างเด่นชัดและเป็นไปอย่างที่มีผู้ประพันธ์ต้องการ

ลักษณะที่สอง : การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุคมคติฝ่ายหญิง

นวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 ที่ใช้วิธีการเสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละครอุคมคติฝ่ายหญิงได้แก่ รักฉันทักทาย ของ นาดฤดี และ ตะวันลา ของ สุภา นครานุรักษ์ เป็นต้น

รักฉันทักทาย ของ นาดฤดี เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีต้องอดทนต่ออุปสรรคและความยากลำบากทั้งปวง โดยผู้ประพันธ์เสนอแนวคิดดังกล่าวผ่านตัวละครเอกฝ่ายหญิงคือ อิชยา ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครตัวนี้ให้เป็นเด็กสาวที่ประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิตมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ใ้แก่การที่ให้เธอกำพร้าพ่อแม่ตั้งแต่เด็ก อาศัยอยู่กับลุงและป้าสะโง่ ต่อมาลุงตาย ป้าสะโง่ซึ่งเป็นคนโหดร้ายทารุณปฏิบัติต่อเธอราวกับว่าเธอเป็นทาส ใ้แก่คบตี จับไปขังในห้องมืด มิใช่เพียงแต่ป้าคนเดียว ลูก ๆ ของป้าก็ยังรังแกเธอ เมื่อไปอยู่โรงเรียนประจำก็ถูกเพื่อนนักเรียนด้วยกันดูถูกว่าเป็นลูกขอทาน ไม่มีพ่อแม่ แต่เธอก็อดทนไม่ท้อแท้ และพยายามสอบชิงทุนจนไม่ต้องพึ่งพาเงินของป้าสะโง่ เมื่อเรียนจบออกมาทำงานเป็นเลขาเจ้าของไร่ เกษตรบติชื่อ ชินนุ ทั้งคู่รักกัน กำลังจะแต่งงานกัน แต่ลูกสาวของป้าสะโง่เข้าขัดขวางเพราะลูกสาวของป้าหลงรักชินนุคล้ายเหมือนกัน และอิชยายอมเสียสละการแต่งงานเพื่อลูกสาวของป้า อิชยาจึงเป็นตัวละครที่ผู้ประพันธ์สร้างขึ้นให้เป็นตัวแทนของบุคคลผู้ยึดถือการดำเนินชีวิตที่อดทนต่ออุปสรรคและความยากลำบากทั้งปวง ยอมรับปัญหาต่าง ๆ โดยไม่ท้อแท้ ซึ่งสุดท้ายบุคคลผู้ยึดแนวทางดำเนินชีวิตดังกล่าวจะประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต สำหรับอิชยาตัวละครเอกในเรื่องนี้กลายเป็นเศรษฐินีและได้แต่งงานกับคนที่รัก

ทะวันลา ของ สุกาน นรานุรักษ์ เสนอแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกับเรื่อง รักฎาหักหาย ของ นาดฤติ กล่าวคือเน้นให้เห็นคุณค่าของความอดทน ต่อความทุกข์ทรมานที่ได้รับ ผู้ประพันธ์เสนอแนวคิดดังกล่าวผ่านตัวละครเอกของเรื่อง คือสินิทธิ์ เมื่อเริ่มต้นเรื่องผู้ประพันธ์สร้างสินิทธิ์ให้เป็นตัวละครที่น่าสงสาร เพราะต้องเผชิญกับความทุกข์ยากโดยไม่มีความผิด ไ้แก่กำพร้าแม่ และพ่อขายเธอให้เป็นคนใช้ของป้า ถูกป้าข่มเหงและเลี้ยงดูแบบทาส เมื่อกระทำการที่ป้าไม่พอใจ เธอจะถูกกร้อนผมและถูกจับขัง แต่เธอยึดคติคือไม่ตอบโต้หรือกระทำในสิ่งซึ่งจะยกระดับชีวิตให้ดีขึ้น แต่ในสถานการณ์ต่าง ๆ คลี้คลายไปเอง ตอนสุดท้ายของเรื่อง ทะวันลา สินิทธิ์ ได้รับความชอบที่ดีในชีวิตไม่แตกต่างจากอิชยาในเรื่อง รักฎาหักหาย คือได้รับมรดกและได้แต่งงานกับชายหนุ่มผู้มีจิตใจดีงาม สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ยึดถือคติการดำเนินชีวิตโดยยึดความอดทนเป็นที่ตั้งย่อมได้รับผลตอบแทนที่ดี ซึ่งข้อคิดดังกล่าวคือแนวคิดสำคัญในเรื่องนี้

การ เสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุกมคติเป็นการ เสนอแนวคิดผ่านตัวละครที่มีความรู้สึกนึกคิดซึ่งผู้ประพันธ์ต้องการ เสนอเป็นแนวคิดสำคัญของเรื่อง ตัวละครเหล่านี้จึงเป็นตัวละครที่มีความดั่งใจหรือความเก่งกล้าสามารถ แม้จะเผชิญอุปสรรคหนักหน่วงสักเพียงใดก็สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวเอง ตัวละครตัวนั้นไม่ต้องเผชิญกับการต่อสู้หรือความขัดแย้งภายในใจของตัวเอง ไม่ว่าจะ เป็น เลือ กลืนสัก ใน รอยป่า แก้ว ใน ลูกทาส อิชยา ใน รักฎาหักหาย หรือ สินิทธิ์ใน ทะวันลา ล้วนแต่มีลักษณะดังที่กล่าวมาแล้วทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุกมคตินั้นมีข้อควรสังเกต 2 ประการคือ การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุกมคติฝ่ายชาย และการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุกมคติฝ่ายหญิงจะแตกต่างกัน กล่าวคือ การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุกมคติฝ่ายชายมักจะเน้นความสามารถส่วนตัวของตัวละคร เช่น ความมานะบากบั่น ความสามารถในการต่อสู้ ตัวละครชายเหล่านั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จและมีชีวิตสูงขึ้นเรื่อย ๆ เช่นในเรื่อง รอยป่า และ ลูกทาส เป็นต้น ในขณะที่การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครฝ่ายหญิงจะเป็นความอาภัพน่าสงสารของตัวละคร แต่ตัวละครนั้นมีความอดทนจึงสามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ได้ เช่นในเรื่อง รักฎาหักหาย และ ทะวันลา เป็นต้น

2. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึก
การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึก เป็นวิธีการเสนอ

แนวความคิดผ่านตัวละครตัวเดียวอีกลักษณะหนึ่งนอกเหนือไปจากการเสนอแนวความคิดผ่านตัวละครที่เป็นอุกมคติ การเสนอแนวความคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึกนี้ จุดเด่นจะอยู่ที่ตัวละครที่เป็นตัวสื่อสารแนวคิดนั้นมีใจตัวละครชนิดแบน (flat character) เหมือนตัวละครอุกมคติในหัวข้อที่กล่าวมาข้างต้น แต่ตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึกเป็นตัวละครที่มีลักษณะใกล้เคียงกับปुरुชน การเสนอแนวความคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึกในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ การเสนอแนวความคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึกฝ่ายชายและการเสนอแนวความคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึกฝ่ายหญิง

ลักษณะแรก : การเสนอแนวความคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึกฝ่ายชาย นวนิยายที่เสนอแนวความคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึกฝ่ายชายได้แก่ บ่วงโลภภัย ของ กาญจนา นาคพันธ์ และ ทาสโลภภัย ของ ศรีวิรัตน์ สถาปนวัฒน์ เป็นต้น

บ่วงโลภภัย ของ กาญจนา นาคพันธ์ ซึ่งให้เห็นโทษของการยึดถือสิ่งนอกกายได้แก่ ทรัพย์สินสมบัติ บุตรภรรยา โดยผู้ประพันธ์สร้าง ไชยยศ ให้เป็นตัวละครสำคัญที่จะนำเรื่องไปสู่แนวคิดดังกล่าว ผู้ประพันธ์สร้างวิถีชีวิตของไชยยศให้เริ่มต้นด้วยความรุ่งโรจน์ ได้แก่มีชาติกำเนิดที่สูงส่ง มีทรัพย์สินมรดกมากมาย ใ้รับการศึกษาระดับสูงจากต่างประเทศ มีบุตรภรรยาที่น่ารัก ครอบครัวของเขาจึงเต็มไปด้วยความอบอุ่น แต่เขาก็ประสบกับความสูญเสียที่ละสิ่งละอย่างมรดกคือที่ดินซึ่งรัฐบาลกำลังจะออกกฎหมายใหม่คือพระราชบัญญัติที่กำหนดให้ประชาชนมีที่ดินอยู่ในครอบครองได้ไม่เกิน 50 ไร่ นอกจากนั้นเขายังเสียบุตรชายและเสียภรรยาอันเป็นที่รักไป ทั้ง ๆ ที่เขาพยายามรักษาสิ่งที่สูญเสียไปเหล่านั้นอย่างสุดความสามารถ โดยไม่คำนึงถึงหน้าที่หรือศีลธรรมใด ๆ เช่น การสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว การสั่งฆ่าคนจำนวนมากที่ขัดขวางผลประโยชน์ของเขา ตลอดจนการฆ่าภรรยาของเขาเพื่อรักษาสีหน้าในความเป็นสามีแต่เพียงผู้เดียว แต่สุดท้ายเรื่องจบลงที่ไชยยศผู้ไม่มีอะไรหลงเหลือในชีวิต สิ่งนอกกายที่เขาพยายามรักษาก็มิได้เป็นของเขาอีกสิ่ง เพราะความตายได้พรากเขาไปจากสิ่งเหล่านั้น ไชยยศไม่ใช่พระเอกนวนิยายแบบฉบับที่นิยมกันทั่วไป คือดีพร้อมทุกด้านแต่เป็น

บุคคลธรรมดาที่มีความห่วงหาพันถึงที่ตนเองเป็นเจ้าของ เมื่อถึงคราวจะต้องสูญเสีย
สิ่งเหล่านั้นไปก็ย่อมต้องมีความเสียดายและหาทางปกป้อง การกระทำของไชยยศและ
บลตอมแทนที่เขาได้รับจากการกระทำนั้นคือสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่าง ย้ำให้เห็นแนวคิด
สำคัญของเรื่องคือการตีคดีในสิ่งนอกกายก่อให้เกิดความทุกข์

ทาสโลภีย ของ ศรีวิรัตน์ สถาปนวัฒน์ เสนอแนวคิดความมนุษย์นั้นมีธาตุแท้ที่
เลวร้ายแฝงเร้นอยู่ในใจ หากสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยความเลวร้ายนั้นก็พร้อมที่จะ
ปรากฏออกมา ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครเอกคือ เอนก เพื่อให้ตัวละครนี้เป็นผู้ชี้ให้
เห็นความจริงดังกล่าว โดยในตอนต้นเรื่องผู้ประพันธ์วาดภาพเอนกให้เป็นผู้ชายที่มี
ความสุขสมบูรณ์ในชีวิต ทั้งในด้านฐานะการเงินและสภาพครอบครัวที่อบอุ่น แม้ว่าภรรยา
ของเขาจะไม่สามารถให้ความสุขทางเพศกับเขาได้ แต่เอนกไม่เคยคิดว่าเขาขาดอะไร
ไป สิ่งแวดล้อมที่คั่งงามในคฤหาสน์อันใหญ่โต สงบ ร่มเย็น ทำให้เขาสามารถกดความ
รู้สึกทางเพศลงไปได้ ต่อจากนั้นผู้ประพันธ์ได้ให้เอนกไปสู่สถานการณ์ใหม่ โดยให้
น้องสาวของภรรยาของเขาเข้ามาอาศัยอยู่ในบ้าน และพยายามช่วยยื้อให้เอนกเกิด
ความต้องการทางเพศ ความชั่วร้ายที่แฝงเร้นอยู่ในใจของเขาจึงเริ่มปรากฏตัวออกมา
ตัวละครอย่างเอนกที่ผู้ประพันธ์สร้างให้มีบุคลิกที่สงบเยือกเย็นกลับกลายเป็นผู้กระหาย
ในเรื่องกามารมณ์ ทั้ง ๆ ที่เขาพยายามขมขื่นสำนึกฝ่ายคืออย่างสุดความสามารถ
เอนกจึงเป็นตัวละครที่มีความขัดแย้งด้านอารมณ์ความรู้สึกระหว่างความสำนึกฝ่ายดี
และความสำนึกฝ่ายต่ำ แต่ในที่สุดฝ่ายต่ำเป็นฝ่ายชนะ แนวคิดของเรื่องจึงปรากฏชัดขึ้น
โดยที่เอนกเป็นตัวละครนำพาเรื่องไปสู่แนวคิดดังกล่าว

ลักษณะที่สอง : การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อน
ด้านอารมณ์ความรู้สึกฝ่ายหญิง นวนิยายที่เสนอแนวคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อน
ด้านอารมณ์ความรู้สึกฝ่ายหญิงได้แก่ ไม่มีค่าตอบแทนจากสวรรค์ ของ ศรีวิรัตน์ สถาปนวัฒน์
และ ไฟใต้น้ำ ของ สุภาวดี เทวกุลลา เป็นต้น

ไม่มีค่าตอบแทนจากสวรรค์ ของ ศรีวิรัตน์ สถาปนวัฒน์ ชี้ให้เห็นความล้มเหลว
ของผู้ที่ไม่พึงพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ แต่กลับทะเลาะทะเลาะปรารถนาในสิ่งที่ตนเองคิด
ว่าดีกว่า ผู้ประพันธ์เสนอแนวคิดดังกล่าวผ่าน สุนทรีย์ ซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่อง โดย
การสร้างให้สุนทรีย์ซึ่งเป็นนางเอกละครผู้มีชื่อเสียงตัดสินใจทิ้งอาชีพนางละครมาแต่งงาน

กับนักหนังสือพิมพ์จน ๆ และมีลูกด้วยกัน สุนทรีย์เป็นหน่วยชีวิตที่แน่นแค้น เจียบเหงา หลังการแต่งงาน เธอจึงคัดสินใจทิ้งสามีและลูกเพื่อไปมีสามีใหม่ ซึ่งสามารถนำเธอเข้าสู่วงการละครได้อีกครั้งหนึ่ง ในช่วงนี้ผู้ประพันธ์ให้สุนทรีย์ประสบกับเหตุการณ์เลวร้ายในชีวิตมากมาย เช่นถูกสามีใหม่หลอกหลวง กลายเป็นฆาตกรฆ่าคนตายและชมชานหนีจากการถูกจับกุม เหตุการณ์เช่นนี้จะไม่เกิดขึ้นหากสุนทรีย์ไม่มีจิตใจทะเยอทะยานปรารถนาชื่อเสียงและความมั่งคั่ง ผู้ประพันธ์ยังไม่หยุดเพียงเท่านั้น แต่ให้สุนทรีย์ต้องเจ็บปวดยิ่งขึ้น กล่าวคือ ให้เธอรอดพ้นจากการถูกจับกุมเพราะการทำศัลยกรรมตกแต่งใบหน้า และสามารถเข้ามาสู่วงการการอีกอีกครั้งหนึ่ง เธอมีชื่อเสียงสมดังที่หวัง แต่สิ่งที่เธอไม่ได้รับคือความรัก ความอบอุ่น สุนทรีย์ว่าเหว เจียบเหงา ยิ่งเมื่อลูกของเธอจำเธอไม่ได้เพราะใบหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปจากการทำศัลยกรรม สุนทรีย์เกิดความรู้สึกเสียกายชีวิตครอบครัวระหว่างเธอกับสามีและลูกที่ผ่านมา ชีวิตของเธอไร้คุณค่ากลายเป็นทาสยาเสพติดและตายในที่สุด ความเจ็บปวดและความล้มเหลวที่สุนทรีย์ได้รับสามารถนำเรื่องไปสู่แนวคิดสำคัญได้อย่างชัดเจน

ไฟใต้น้ำ ของ สุภาวดี เทวกุลตา เสนอแนวคิดว่า ความทะเยอทะยาน ความไม่พึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ก่อให้เกิดทุกข์ เช่นเดียวกับ ไม่มีค่าตอบแทนจากสวรรค์ ของ ศรีวิรัตน์ สถาปนวัฒน์ ทวีละครสำคัญที่นำเรื่องไปสู่แนวคิดดังกล่าวคือ อายานี่ โดยผู้ประพันธ์สร้างตัวละครตัวนี้ให้มีลักษณะนิสัยทะเยอทะยานใฝ่สูง และไม่พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ทั้งนี้เพราะพ่อแม่ให้การเลี้ยงดูอย่างตามใจ เมื่ออยู่ในสังคมแคบ ๆ อายานี่มีความภาคภูมิใจที่เป็นผู้มีความงามเหนือหญิงอื่น เมื่อรู้จักสังคมที่กว้างขวางยิ่งขึ้น พบเห็นความมั่งคั่งสุขสบาย เธอก็ปรารถนาจะเป็นเช่นนั้นบ้าง เธอยอมแต่งงานกับนายพลแก่ ๆ เพราะต้องการความมั่งคั่งสุขสบาย แต่อายานี่ก็เหมือนกับสุนทรีย์ใน ไม่มีค่าตอบแทนจากสวรรค์ กล่าวคือ เป็นผู้มีฐานะมั่งคั่ง มีชื่อเสียง แต่ขาดความรักอันเป็นความรู้สึกทางใจ ความรักที่อายานี่ต้องการไม่ใช่ความรักแบบเมตตาปราณี เช่นที่ได้รับจากสามีของเธอ แต่เป็นความรักแบบชายหนุ่มหญิงสาวที่หวานชื่น อายานี่เกิดความทุกข์ทรมานใจ เพราะฐานะคุณหญิงภรรยา นายพลไม่เปิดโอกาสให้เธอแต่งงานกับชายอื่น ทวีละครอย่างอายานี่จึงเป็นตัวละครที่มีความรู้สึกไม่คงที่ มีความกระหายอยากได้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งอารมณ์ความรู้สึกดังกล่าวเป็นลักษณะของบุคลุคนทั่วไป ความ

ล้มเหลวในชีวิตที่เธอได้รับตอนท้ายเรื่องคือ ถูกหลอกหลวงจากชายหนุ่มผู้จักเจนสังคม
ชีวิตของเธอตกต่ำลงเรื่อย ๆ สามีนายพลของเธอเสียชีวิต มรคมหาศาลของสามีทั้ง
คฤหาสน์อันใหญ่โต ทรัพย์สินเงินทองถูกไฟเผาจนหมดสิ้น และเธอถูกทำลายโฉม
ทำให้แนวคิดของเรื่องเด่นชัดว่า ความทะเยอทะยานไม่พึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่
ตลอดจนการไม่รู้จักยับยั้งความปรารถนาของตนจะนำชีวิตของบุคคลนั้นไปสู่ความล้มเหลว

การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึกเป็นวิธีการ
เสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละครตัวเดียวที่มีศิลปะมากกว่าวิธีการเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร
ตัวเดียวที่เป็นตัวละครอุกมคติ เพราะตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึก
เช่น ไชยยศ ใน บ่วงโลภภัย เอนก ใน ทาสโลภภัย สุนทร ใน ไม่มีคำตอบจากสวรรค์
อายานี ใน ไฟใต้น้ำ มีใช้ตัวละครที่เป็นเพียงหุ่นใหญ่ประพันธ์สามารถหยิบยกไปสอดใส่
ในสถานการณ์ใด ๆ ได้ตามที่ปรารถนา แต่เป็นตัวละครที่มีชีวิตชีวา มีความขัดแย้งด้าน
ความรู้สึกแบบปูดุจนทั่วไป ซึ่งทำให้นวนิยายที่ใช้วิธีการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครตัวเดียว
ที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึกมีความเด่นเหนือกว่านวนิยายที่เสนอแนวคิดผ่าน
ตัวละครอุกมคติ การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึก
สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์
ความรู้สึกฝ่ายชาย และการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความ
รู้สึกฝ่ายหญิง ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะมีข้อแตกต่างกัน คือ ตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์
ความรู้สึกฝ่ายชายจะเป็นตัวละครที่มีความสมบูรณ์ในชีวิตตั้งแต่เริ่มต้นเรื่อง และค่อย ๆ
ประสบความล้มเหลวลงเรื่อย ๆ ส่วนตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึก
ฝ่ายหญิงจะเป็นตัวละครที่มีฐานะยากจนแต่มีแรงผลักดันในใจสูง สามารถก้าวไปสู่
จุดหมายที่ต้องการได้ อย่างไรก็ตามในตอนท้ายจะต้องลงเอยด้วยความผิดหวังและ
ทุกข์ทรมานมากกว่าชีวิตตอนเริ่มแรก

ข. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครสองตัว การเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร
สองตัวเป็นการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอีกวิธีหนึ่งซึ่งผู้ประพันธ์ใช้ตัวละคร 2 ตัว
เป็นตัวกลางในการนำเสนอแนวคิดไปสู่ผู้อ่าน ตัวละคร 2 ตัวนั้นผู้ประพันธ์มีเจตนา
ที่จะสร้างขึ้นมาเพื่อเทียบเคียงกันให้เห็นว่าความประพฤติกของตัวละครตัวใดเหมาะที่
จะยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและความประพฤติกของตัวละครตัวใดไม่เหมาะสม

ที่จะยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต วิธีการเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัวใน
นวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 มี 2 วิธีได้แก่

1. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัว ซึ่งตัวละครฝ่ายดีมีบทบาทเด่น
2. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัว ซึ่งตัวละครฝ่ายร้ายมีบทบาท

เด่น

1. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัว ซึ่งตัวละครฝ่ายดีมีบทบาทเด่น

การเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัว ซึ่งตัวละครฝ่ายดีมีบทบาทเด่น ผู้ประพันธ์จะสร้าง
ตัวละครสำคัญ 2 ตัวเป็นสื่อกลางในการเสนอแนวคิด โดยฝ่ายหนึ่งเป็นตัวละครฝ่ายดี
อีกฝ่ายหนึ่งเป็นตัวละครฝ่ายร้าย ตัวละครฝ่ายดีจะมีบทบาทเด่นกว่าตัวละครฝ่ายร้าย
เพราะผู้ประพันธ์ ประพันธ์โดยมองจากมุมมองของตัวละครฝ่ายดี ส่วนตัวละครฝ่ายร้ายผู้
ประพันธ์สร้างขึ้นเพื่อให้ตัวละครฝ่ายดีมีสิ่งเปรียบเทียบ คุณค่าที่ดีของตัวละครฝ่ายดีจึง
เด่นชัดขึ้น นวนิยายที่ไขกวลวีคังกล่าวในการเสนอแนวคิดได้แก่ ในอ้อมอกสวรรค์
ของ มุขymas แก้วตาพี่ ของ นิตยา นาฏยะสุนทร เปลี่ยนชีวิต ของ ชูวงศ์ ฉายะจินดา
 เป็นต้น

ในอ้อมอกสวรรค์ ของ มุขymas เสนอแนวคิดว่าคุณค่าของมนุษย์อยู่ที่
ความดีงามไม่ได้อยู่ที่ฐานะ โดยผู้ประพันธ์สร้างตัวละคร 2 ตัวขึ้นมาเปรียบเทียบกัน
เพื่อนำเรื่องไปสู่แนวคิดดังกล่าว ได้แก่ ชื่นและเกศินี ชื่นเป็นเด็กสาวที่เติบโตกลาง
ท้องไร่ท้องนา อาศัยอยู่กับแม่ซึ่งพิการและตาแก่ ๆ ในชนบทที่ห่างไกลความเจริญ แม่
ฐานะยากจนแต่ชื่นก็เป็นคนดี มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น ลักษณะดังกล่าวตรงข้าม
กับเกศินี ซึ่งเป็นหญิงสาวสวยผู้มีชีวิตอยู่ท่ามกลางความสุขสมบูรณ์ เกิดในสกุลสูงส่ง
ฐานะมั่งคั่ง แต่จิตใจมิได้สูงส่งเหมือนชาติตระกูลและฐานะ เกศินีเป็นหญิงสาวที่มี
จิตใจริษยาอาฆาต ไม่ปรารถนาให้ผู้อื่นเจริญรุ่งเรืองกว่าตน ผู้ประพันธ์นำตัวละคร
ทั้งสองมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในคฤหาสน์ของคุณหญิงศรายุทธพิชัย โดยที่เกศินีเป็นหลาน
คุณหญิง แต่ชื่นอยู่ในฐานะบุตรบุญธรรมที่คุณหญิงขอมมาเลี้ยง ตัวละครทั้งสองแสดง
พฤติกรรมที่สวนทางกัน กล่าวคือ ชื่นเป็นเด็กสาวที่เต็มไปด้วยความดีงาม มีความ
สุภาพอ่อนน้อม ขยันหมั่นเพียรในการศึกษา ลักษณะดังกล่าวทำให้คุณหญิงศรายุทธพิชัย
ให้ความรักและความเอ็นดูชื่น ตลอดจนมีชายหนุ่มมากมายหลงรักชื่น ส่วนเกศินีเป็น

หญิงสาวที่เต็มไปด้วยความชั่วร้าย มักแสดงความริษยาขึ้นจนออกนอกหน้า เช่นคำทอ
ขึ้นด้วยวาจา จ้างวานโจรมาฆ่มขึ้น แต่ขึ้นสามารถรอกพันมาได้ นอกจากนั้นยังใช้
วิธีการอีกหลายอย่างเพื่อกำจัดขึ้นแต่ไม่ประสบความสำเร็จ แต่ขึ้นก็ไม่ได้ถูกพยายามท
อาฆาต ลักษณะที่ตรงกันข้ามของตัวละครทั้งสองทำให้แนวคิดของเรื่องเด่นชัดขึ้นมา
ผู้ที่มิฐานะยากไร้ก็มีไ้ไ้หมายคามว่าจะต้องเป็นคนชั่วร้าย และผู้ที่มิฐานะมั่งคั่งมีไ้ไ้
หมายคามว่าจะต้องเป็นคนดีทุกคนไป ฐานะจึงไม่สามารถเป็นเครื่องบ่งบอกคุณค่า
ของมนุษย์ไ้ไ้ แต่การปฏิบัติหน้าที่ต่างหากที่จะเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นคุณค่าที่แท้จริงของ
มนุษย์

แก้วตาพี่ ของ นิตยา นาฏยะสุนทร เสนอแนวคิดว่าความรักอยู่เหนือรูปโฉม
ผู้ประพันธ์สร้างตัวละคร 2 ตัวซึ่งถือคติความรักที่ตรงกันข้ามกันมาเปรียบเทียบกัน
กล่าวคือ ม.ร.ว. เลอลักษมีถือคติรูปโฉมอยู่เหนือความรัก แต่นาดลค้ายึดถือคติความรัก
อยู่เหนือรูปโฉม ตัวละครทั้งสองรักชายคนเดียวกันคือชัชฌู แต่ด้วยทัศนคติความรักที่ต่าง
กัน กล่าวคือ ม.ร.ว. เลอลักษมีรักชัชฌูเพราะเขาเป็นชายหนุ่มที่หน้าตาดี บุคลิกสง่างาม
สมเป็นชายชาติศรี แต่นาดลคาร์รักชัชฌูเพราะความดีงามของเขา เมื่อชัชฌูประสบ
อุบัติเหตุกลายเป็นคนพิการตาบอด ม.ร.ว. เลอลักษมีจึงที่ตัวออกห่าง ขณะที่นาดลคา
ให้ความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือทุกอย่างจนเขาหายเป็นปกติ ทั้งคู่อยู่ร่วมกันอย่างมี
ความสุข ส่วน ม.ร.ว. เลอลักษมีมีชีวิตตกต่ำลงเรื่อย ๆ การที่ผู้ประพันธ์จบเรื่องลง
ในลักษณะเช่นนี้ ทำให้แนวคิดของเรื่องเด่นชัดว่าทัศนคติที่ถือความรักอยู่เหนือรูปโฉม
เป็นสิ่งที่ถูกต้อง

เสียนชีวิต ของ ชูวงศ์ ฉายะจินดา เสนอแนวคิดว่าความรักยิ่งใหญ่กว่า
เงินตรา ผู้ประพันธ์สร้างตัวละคร 2 ตัวได้แก่ นิลบล และสนองจิต เพื่อให้เรื่องไปสู่
แนวคิดดังกล่าว ตัวละครทั้งสองยึดถือคติความรักที่สวนทางกัน นิลบลถือคติความรัก
ยิ่งใหญ่เหนือเงินตรา ส่วนสนองจิตถือคติเงินตรายิ่งใหญ่เหนือความรัก ทั้งนิลบลและ
สนองจิตรักผู้ชายคนเดียวกันคือ ชัชฌู นิลบลรักชัชฌูเพราะเคยอยู่ร่วมกันตั้งแต่เด็ก
ความใกล้ชิดสนิทสนมค่อย ๆ พัฒนาเป็นความรัก ส่วนสนองจิตรักชัชฌูเพราะเข้าใจว่า
เขามีฐานะดี ผลตอบแทนที่ตัวละครทั้งสองได้รับในตอนท้ายชี้ให้เห็นว่า คติความรักที่ว่า
ความรักยิ่งใหญ่เหนือเงินตราเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะนิลบลได้แต่งงานกับชัชฌู มีความสุข

ร่วมกัน ขณะที่สนองจิตถูกจับกุมคุมขังในข้อหาฆ่าคนตายและพยายามให้รายนินุล

การเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัว ซึ่งตัวละครฝ่ายนี้มีบทบาทเด่น ผู้ประพันธ์จะใช้วิธีการสร้างตัวละครตัวหนึ่งขึ้นมาเป็นตัวละครฝ่ายดี ซึ่งถือคติชีวิต เช่นเดียวกับที่ผู้ประพันธ์ต้องการเสนอเป็นแนวคิดสำคัญของเรื่อง ตัวละครตัวนี้จะมีบทบาทเด่นกว่าตัวละครอีกตัวหนึ่งซึ่งผู้ประพันธ์สร้างขึ้นมาเพื่อเทียบเคียงกับตัวละครฝ่ายดี ตัวละครตัวที่สองนี้เป็นตัวละครฝ่ายร้ายที่ถือคติชีวิตตรงข้ามกับตัวละครฝ่ายดี เมื่อตัวละครฝ่ายดีประสบความสำเร็จในชีวิตขณะที่ตัวละครฝ่ายร้ายมีอันเป็นไป เท่ากับการพิสูจน์ให้เห็นว่าคติชีวิตที่ตัวละครฝ่ายดียึดถืออันเป็นสิ่งที่ดีถูกต้อง แนวคิดของเรื่องก็จะแจ่มชัดขึ้นมาด้วย

2. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัว ซึ่งตัวละครฝ่ายร้ายมีบทบาทเด่น วิธีการเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัว ซึ่งตัวละครฝ่ายร้ายมีบทบาทเด่นนี้ นักประพันธ์ให้ความสำคัญกับตัวละครฝ่ายร้ายมากกว่าตัวละครฝ่ายดี ตัวละครฝ่ายร้ายจึงเด่นกว่าตัวละครฝ่ายดี นวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 ที่ใช้กลวิธีดังกล่าวในการเสนอแนวคิดเท่าที่ผู้วิจัยสำรวจพบมีเพียงเรื่องเดียวคือ นี่แหละรัก ของ ก. สุรางคนางค์ นี่แหละรัก ของ ก. สุรางคนางค์ เสนอแนวคิดว่าความทะเยอทะยานก่อให้เกิดความทุกข์ โดยผู้ประพันธ์สร้างนวนลให้เป็นตัวละครที่มีบทบาทเด่นนำเรื่องไปสู่แนวคิดดังกล่าว ขณะเดียวกันก็สร้างตัวละครอีกตัวหนึ่งคือ กรกมล ขึ้นมาเพื่อเป็นตัวละครที่เสริมแนวคิดของเรื่องให้หนักแน่นยิ่งขึ้น นวลเป็นหญิงสาวสวย อาศัยอยู่กับแม่และพี่สาวที่ต่างจังหวัด มีจิตใจทะเยอทะยานไปสูง ไม่พอใจในสถานภาพของตนเอง จึงหนีแม่มาสมัครเป็นคาราภาพยนตร์ในกรุงเทพฯ ใช้วิธีการโกหกบุคคลในวงการภาพยนตร์ให้เห็นใจและยอมรับเธอเป็นคาราภาพยนตร์ เมื่อมีชื่อเสียงนวนลก็ลืมทุกสิ่งในอดีตแม่แต่แม่และพี่สาว แต่ในที่สุดเธอก็ประสบความสำเร็จ ประชาชนเลื่อมความนิยมเพราะชิงชิงนิสัยที่หยาบกระด้าง ตรงกันข้ามกับกรกมลคาราภาพยนตร์อีกคนหนึ่งซึ่งเป็นคนดี มีเมตตา ไม่มีความทะเยอทะยาน การเข้ามาสู่วงการภาพยนตร์เป็นเพราะความสามารถส่วนตัวไม่ใช่เพราะต้องการความเด่นดังเหมือนนวนล คาราย่างกรกมลประสบความสำเร็จในอาชีพการแสดงคือได้รับรางวัลตุ๊กตาทองในที่สุด กรกมลเป็นตัวละครที่ทำให้ภาพความชั่วร้ายของนวนลชัดเจนยิ่งขึ้น การที่ชีวิตของตัวละครทั้งสอง

ลง อย่ด้วยลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ นวลประสมความล้มเหลวขณะที่กรมลประสม ความรุ่งโรจน์ เป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์กำลังจะย่ำให้เห็นว่าความประพฤติ แบบนวลนั้นทำให้ชีวิตตกต่ำลงไม่ใช่วิถีทางที่ควรยึดเป็นแบบอย่าง

จากนวนิยายที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้สรุปได้ว่า การเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัว มีอยู่ 2 วิธีคือ การเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัว ซึ่งตัวละครฝ่ายดีมีบทบาท เคน และการเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัวซึ่งตัวละครฝ่ายร้ายมีบทบาท เคน หลักการโดยทั่วไปก็คือการสร้างตัวละคร 2 ตัวที่มีลักษณะแตกต่างกันขึ้นมาเปรียบเทียบ กันโดยลง อย่ด้วยความสุขของตัวละครฝ่ายดี และความล้มเหลวของตัวละครฝ่ายร้าย

ค. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครหลายตัว การเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร หลายตัว เป็นวิธีการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอีกวิธีหนึ่งในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 วิธีการนี้ผู้ประพันธ์จะสร้างตัวละครในแต่ละเรื่องขึ้นมา เป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีตัวละครตัวใดเป็นตัวเอกในเรื่อง ตัวละครทุกตัวจะมีส่วนนำเรื่องไปสู่แนวคิด ของเรื่องได้ นวนิยายที่ใช้วิธีการเช่นนี้ในการเสนอแนวคิดเท่าที่ผู้วิจัยสำรวจพบมี เพียง 2 เรื่องได้แก่ สนิมกรุงเทพฯ และ สนิมสร้อย ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์

สนิมกรุงเทพฯ ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ เสนอแนวคิดว่าจิตใจของคนใน เมืองหลวงอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม เต็มไปด้วยความหลอกลวง เอารัดเอาเปรียบ การกินรบนเพื่อเอาตัวรอด ไร้ศีลธรรม และสนใจแต่เรื่องกามารมณ์ ผู้คนแสวงหา ความสุขส่วนตัวโดยไม่สนใจต่อชนบประเพณี ผู้ประพันธ์เสนอแนวคิดดังกล่าวผ่านตัว ละครหลายตัว ได้แก่ น้ำค้างหยดเคียวซึ่งเป็นเด็กสาวจากต่างจังหวัดที่หนีพ่อแม่มาใช้ ชีวิตอย่างเสเพลในกรุงเทพฯ ปรีมเปรมซึ่งเป็นโสเภณีชั้นสูงเพราะต้องการเงินเพื่อ มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างหรูหรา เค็คแค อรชุน นักศึกษาหนุ่มผู้มีชีวิตอยู่ด้วยเกล้า บุหรี พลอร์เท่นร่า และมีอาชีพรับจ้างพอเรียนหนังสือ ไมเกิ้ล แซง ซึ่งเป็นผู้จัดการ โรงแรมเจ้าเล่ห์ที่มีชีวิตอยู่ด้วยกามารมณ์และการพนัน หม่อมสีประภาว ซึ่งภายนอกคือ นักสังคมสงเคราะห์แต่เบื้องหลังคือนักค้าผู้หญิง นภา แนนใจ นักร้องผู้มีฉายา "เสียงขี้แพร" ผู้สาส์นเรื่องกามารมณ์ หรือแม้กระทั่งคนขายเหล้าซึ่งไม่เคยคิดถึง จริยธรรมใคนอกจากขายเหล้าให้ไ้ไ้มากที่สุดเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ตัวละครเหล่านี้ แสดงบทบาทรวมกันกันในฐานะสมาชิกของสังคมเมืองหลวง ทำให้ภาพของสังคมเมืองหลวง

ตามทัศนะของผู้ประพันธ์แจ่มชัด

สนิมสร้อย ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' เสนอแนวคิดที่ว่าสภาพความเป็นอยู่ และปัญหาของโสเภณีมีต่าง ๆ กันไป โดยผ่านตัวละครที่เป็นโสเภณีจำนวนมาก ผู้ประพันธ์ให้ภาพกิจกรรมของโสเภณี คือ การกิน นอน ถ่ายอุจจาระ บัสสาวะ งานอดิเรก และการขายกามารมณ์ ตลอดจนหยิบยกชีวิตของโสเภณีบางคนในช่องแห่งนั้นมาเสนอ เป็นเชิงแนะนำให้เห็นว่าชีวิตของโสเภณีเหล่านี้มีความกว้างโลกกว้างชีวิตอย่างไร เช่น

นางสมร ผู้เป็นเจ้าของช่อง กำพร้าพ่อแม่ตั้งแต่เด็ก เริ่มต้นการทำมาหากินด้วยการเป็นรองหัวหน้าช่อง แต่สมรไม่เคยเป็นโสเภณี เธอหึง และพยายามकिनรนไปสู่ชีวิตที่ดีกว่า แต่ในที่สุดสมรก็ถูกผู้ชายคนหนึ่งหลอกหลวง ต้องเสียเงินเสียความบริสุทธิ์ มีหน้าขายยังต้องให้ความสุขทางกามารมณ์แก่ตำรวจผู้มีอิทธิพลในย่านที่เธอหากินอยู่ จากวันนั้นสมรกลายเป็นผู้หญิงที่มองโลกในแง่ร้ายและเห็นแก่ตัว

สิริ โสเภณีผู้มีกลิ่นกายคล้ายกะทิสดคันใหม่ ๆ สิริเป็นหญิงสาวที่เติบโตขึ้นมาในย่านสกปรกของกรุงเทพฯ กำพร้าพ่อ เธออยู่กับแม่ซึ่งอ้วนฉุ ดิคนสุรา และพ่อเลี้ยง แม่เกรงว่าสามีใหม่จะเบื่อหน่ายเพราะรูปร่างที่ไม่อาจดูมีจิตใจเขาไว้ได้ จึงยินยอมให้สามีใหม่ซ่มซนลูกสาวคือสิริ สิริฆ่าพ่อเลี้ยงตาย ถูกคนรักทอดทิ้งและมาสู่ของโสเภณีของนางสมร

สมทรง เป็นหญิงสาวผู้สมัครใจเป็นโสเภณีตั้งแต่อายุ 19 เธอมาถึงช่องของสมรด้วยชุกกระโปรงสีค่า มีรอยปริตามตะเข็บ และเสื้อสีขาวมอ ๆ รองเท้าแตะบางลิกเหมือนกระดาก ชีวิตของสมทรงประสบปัญหาภายในครอบครัวก่อนตัดสินใจมาขายตัว

วงเคื่อน เป็นเด็กสาวที่อยู่ในครอบครัวซึ่งมีปัญหา พ่อตายตั้งแต่ยังเด็ก เธออยู่กับแม่ซึ่งดิคนสุรา และชิงชัยเธอราวกับไม่ใช่ลูก แม้มีความประพฤติเลื่อมเสียนำผู้ชายเสเพลเข้ามานอนด้วยบ่อยครั้ง สุดท้ายวงเคื่อนถูกชายที่แม่พามาอนค้ายคนหนึ่งปลุกปล้ำซ่มซนและถูกนำมาขายของ

นอกจากสมร ลีรี สมทรง วงเคื่อน ซึ่งผู้ประพันธ์กล่าวถึงความเป็นมาก่อนที่จะมาใช้ชีวิตเป็นโสเภณี ยังมีโสเภณีคนอื่น ๆ ได้แก่ พิศวง อมรา บังอร ลินี อิ่มตา ระชวย นงนุช าลา 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ไม่ได้กล่าวถึงความเป็นมาของเธอ แต่ได้วาทภาพลักษณะของตัวละครโสเภณีเหล่านี้อย่างไม่ซ้ำแบบกัน

อมรา เป็นโสเภณี ผิวขาวซีด ทาสีน้ำตาล ย้อมผมเอง มีเส้นเอ็นผูกโปนตามคอ ชอบสูดลมทางไรฟัน

อิ่มตา เป็นโสเภณีเจ้าชู้ ศึกษูชายงอมแงม มีจริตขี้วายน ชอบยกขาแหวกก็ पै้าขึ้นไปจนเห็นสลิปข้างใน

สุณี เป็นโสเภณีที่เหมาะสมสำหรับคนรสนิยมเรียบ ๆ มีความสวยแบบสาวชาวบ้าน ชอบนุ่งโจรงหลวม ๆ คาคเค็ดชืดทอง ใส่เสื้อโปรงบาง มองเห็นเสื้อชั้นในสีชมพูเรือ

นังกุ่ย เป็นโสเภณีที่มีนิสัยหยาบคาย ชอบกินกับข้าวซ้อนแต่เนื้อ

ระชวย เป็นเค็ดรับใช้ในช่องโสเภณีแห่งนั้น พุกคิกอ้าง นางสมรมักให้ระชวยแก้ไขสถานการณ์เป็นโสเภณีสำรอง เมื่อมีโสเภณีไม่พอที่จะต้อนรับแขก

นงนุช เป็นโสเภณีประเภทมิไค้อยู่ประจำช่อง แต่สามีจะเป็นผู้คอยรับส่งเพื่อประกอบกิจการค้าประเวณี

นอกจากโสเภณีจำนวนมากมายหลากหลายลักษณะนิสัยดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีตัวละครอื่น ๆ ที่ทำให้ช่องโสเภณีมีบรรยากาศที่มีชีวิตยิ่งขึ้น ได้แก่ แมงคา คนที่มาเที่ยวช่องเป็นต้น ตัวละครเหล่านี้จะแสดงบทบาทร่วมกันในช่องแห่งหนึ่ง และร่วมกันสะท้อนความเป็นไปของช่องโสเภณีแห่งนี้ได้อย่างแจ่มชัดและสมจริง

จากนวนิยายที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่า การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครหลายตัวในนวนิยายหลัง พ.ศ. 2501-2506 ผู้ประพันธ์จะสร้างตัวละครขึ้นมาเป็นจำนวนมากและเมื่อประมวลบทบาทของตัวละครดังกล่าวเข้าด้วยกัน สามารถนำเรื่องไปสู่แนวคิดสำคัญได้ เป็นที่น่าสังเกตว่านวนิยายที่ใช้กลวิธีเสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละครหลายตัวจะเสนอแนวคิดในลักษณะภาพสะท้อนของสังคมใดสังคมหนึ่งในลักษณะกว้าง ๆ มากกว่าการจะกล่าวถึงปัญหาใดปัญหาหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจงลงไป ดังจะเห็นได้จาก สนิมกรุงเทพฯ และ สนิมสร้อย ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ดังที่ได้กล่าว

มาแล้ว อย่างไรก็ตาม แม้ สนิมกรุงเทพฯ และ สนิมสร้อย จะไม่มีตัวละครสำคัญอันเป็นจุดดึงดูดเรื่องเหมือนเช่นการเสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละครวิธีอื่น ๆ แต่ความสามารถทางการประพันธ์ ตลอดจนความช่างสังเกตของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ที่สามารถวาทบุคลิกของตัวละครจำนวนมากอย่างไม่ซ้ำแบบกัน ทำให้เรื่องที่ถูกเหมือนไม่มีจุดที่น่าสนใจกลับเป็นเรื่องที่แปลกใหม่และสามารถเป็นสื่อในการแสดงแนวคิดผู้ประพันธ์ได้อย่างดี

สรุปได้ว่าการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 มี 3 วิธีได้แก่ การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครตัวเดียว การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครสองตัว และการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครหลายตัว การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครตัวเดียวสามารถแบ่งได้เป็น 2 วิธีได้แก่ การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครอุกมคติ และการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์ความรู้สึก ส่วนการเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัวมีอยู่ 2 วิธีเช่นกัน คือ การเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัว ซึ่งตัวละครฝ่ายใดมีบทบาทเด่น และการเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร 2 ตัว ซึ่งตัวละครฝ่ายร้ายมีบทบาทเด่น ส่วนการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครหลายตัวนั้น ตัวละครทุกตัวมีบทบาทเท่า ๆ กัน

การเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่อง

การเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่อง เป็นวิธีการเสนอแนวคิดในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 อีกวิธีหนึ่ง เนื่องจากนวนิยายเป็นวรรณกรรมขนาดยาวย่อมมีความซับซ้อนในตัวเอง ในนวนิยายเรื่องหนึ่งจึงประกอบไปด้วยโครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อย วิธีการเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่องในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 มี 2 วิธีได้แก่

- ก. การเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่องย่อย ๆ ประกอบกัน
- ข. การเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อยประกอบกัน
- ก. การเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่องย่อย ๆ ประกอบกัน การเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่องย่อย ๆ ประกอบกันนี้มีนักประพันธ์เพียงคนเดียวที่ใช้วิธีการดังกล่าวในการเสนอแนวคิดคือ เสนีย์ เสาวพงศ์ ในนวนิยายเรื่อง บัวบานในอะมาซอน และ ไฟเย็น

บัวบานในอะมาซอน ของ เสนีย์ เสาวพงศ์ เสนอแนวคิดที่ว่าถึงแม้ว่าป่า จะเต็มไปด้วยความลึกลับ น่าสะทึงกลัว แต่ไม่อาจยับยั้งความใฝ่รู้ของมนุษย์ได้ องค์ประกอบที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการนำพาความคิดไปสู่ผู้อ่านคือโครงเรื่องย่อย ๆ ไม่ใช่โครงเรื่องหลัก กล่าวคือ โครงเรื่องหลักของ บัวบานในอะมาซอน เป็นเรื่องราวของชายคนหนึ่งซึ่งเดินทางไปสำรวจป่าพร้อมกับขบวนนักสำรวจป่าและหลายสาบสูญไป โครงเรื่องหลักนี้มีความกว้างขวางไม่สามารถนำไปสู่แนวคิดได้ แต่แนวคิดในนวนิยายเรื่องนี้มาจากโครงเรื่องย่อย ๆ ประกอบกันซึ่งผู้ประพันธ์นำเสนอเรื่องย่อยเหล่านี้ในลักษณะของเรื่องเล่าที่มาจากการสนทนาของตัวละคร เช่น เรื่องการสำรวจป่าของ เรมอนด์ โมแฟร์ส ผู้มีจิตใจเค็ดเคี้ยวกล้าหาญ ไม่หวั่นเกรงความยากลำบากทั้งปวง แต่ในที่สุดเขาก็ตายในป่าแห่งนั้น ซึ่งโครงเรื่องย่อยนี้แสดงให้เห็นความน่าสะทึงกลัวของป่า หรือการสนทนาของตัวละครเกี่ยวกับเรื่องความรักระหว่างคิอา คูอิ หญิงสาวชาวป่ากับหนุ่มชาวเมือง แต่ความรักของคนทั้งสองประสบอุปสรรคจากชนบทธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกัน ซึ่งโครงเรื่องย่อยนี้แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างป่ากับเมืองในแง่วัฒนธรรม นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังนำเสนอโครงเรื่องย่อยด้วยวิธีอื่นอีก ได้แก่การให้ขบวนนักสำรวจป่าต้องเผชิญกับอันตรายจากสัตว์ร้าย เช่น ปลาปิราห์นามคป่าและชาวป่าบางเผ่าที่ดุร้าย และขบวนนักสำรวจป่าเหล่านี้พยายามหาทางแก้ไขสถานการณ์ โครงเรื่องย่อยนี้แสดงให้เห็นความน่ากลัวของป่า โครงเรื่องย่อยเหล่านี้จะเสนอแนวคิดย่อย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กัน แต่เมื่อนำเอาแนวคิดจากโครงเรื่องย่อยเหล่านี้มาประมวลกันเข้าจะทำให้เห็นแนวคิดสำคัญของเรื่องได้ชัดขึ้น

ไฟเย็น ของ เสนีย์ เสาวพงศ์ เสนอแนวคิดที่ว่าประเทศโลกที่สามนั้น มีความล้าหลังทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ผู้ประพันธ์เสนอแนวคิดดังกล่าวผ่านโครงเรื่องย่อยที่แทรกอยู่ในโครงเรื่องหลัก โครงเรื่องหลักในเรื่อง ไฟเย็น นี้ เป็นเรื่องของชายไทยคนหนึ่งซึ่งมีโอกาสเข้ามาในประเทศกลุ่มลาตินอเมริกา ได้พบเห็นสภาพทางการเมือง ตลอดจนชีวิตของประชาชนในประเทศนั้น และจากไปในที่สุด โครงเรื่องหลักนี้ขาดความเข้มข้น ความขัดแย้งไม่แจ่มชัด จึงไม่อาจนำไปสู่แนวคิดสำคัญได้ ส่วนโครงเรื่องย่อยของเรื่องนี้เสนอเรื่องความเป็นไปของชนบทแห่งหนึ่งในประเทศกลุ่มลาตินอเมริกาประเทศหนึ่ง ซึ่งประชาชนมีความ

เป็นอยู่อย่างแร้นแค้น ต้องต่อสู้กับภัยธรรมชาติตามลำพังโดยปราศจากการช่วยเหลือจากรัฐบาล ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเหล่านั้นไม่ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นแต่ประการใด และโครงเรื่องย่อยอีกโครงเรื่องหนึ่งเสนอเรื่องความเป็นไปในเมืองหลวงที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของการปฏิวัติรัฐประหาร รัฐบาลพยายามทุกวิถีทางที่จะรักษาอำนาจการปกครองของตนไว้อย่างสุดความสามารถ จะเห็นได้ว่าเมื่อผสมผสานแนวคิดจากโครงเรื่องย่อยทั้ง 2 โครงเรื่องนี้เข้าด้วยกันจะสามารถนำเรื่องไปสู่แนวคิดสำคัญของเรื่องคือ ประเทศโลกที่สามนั้นมีความล้าหลังทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ประชาชนมีวิถีชีวิตยากแค้น ส่วนรัฐบาลมิได้พยายามแก้ปัญหาเพียงแต่พยายามรักษาอำนาจการปกครองของตนเองไว้ประการเดียว

นวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 เพียง 2 เรื่องที่ใช้วิธีการเสนอแนวคิดโดยผ่านโครงเรื่องย่อย ๆ ประกอบกัน คือ บัวบานในอะมาซอน และ ไฟเย็น ของเสैनีย์ เสาวพงศ์ โดยผู้ประพันธ์ให้ความสำคัญกับโครงเรื่องย่อย ๆ มากกว่าโครงเรื่องหลัก โครงเรื่องหลักเป็นเพียงกรอบกว้าง ๆ เพื่อกำหนดขอบเขตของเรื่อง ส่วนโครงเรื่องย่อย ๆ แต่ละโครงเรื่องนั้นหากอยู่ลำพังก็จะไม่มี ความหมาย แต่หากประมวลโครงเรื่องย่อยแต่ละโครงเรื่องเข้าด้วยกันจะสามารถนำไปสู่ความหมายของเรื่องคือแนวคิดสำคัญได้ ซึ่งวิธีการนี้จัดได้ว่าเป็นวิธีการที่แปลกใหม่กว่านวนิยายร่วมสมัยเดียวกัน

ข. การเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อยประกอบกัน
การเสนอแนวคิดโดยผ่านโครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อยประกอบกันนี้ โครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อยจะทำหน้าที่เสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน และสามารถนำเรื่องไปสู่แนวคิดสำคัญได้ นวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 ที่ใช้วิธีการดังกล่าวในการเสนอแนวคิดได้แก่ สลักจิต ของบุษยมาส เพชรฆาต ของ ร.บุรณะ และ สุดสายป่าน ของ ชูวงศ์ ฉายะจินดา เป็นต้น

สลักจิต ของ บุษยมาส เสนอแนวคิดว่าคุณค่าของมนุษย์มิได้อยู่ที่ชาติกำเนิดแต่อยู่ที่ความดีงาม ผู้ประพันธ์เสนอแนวคิดโดยผ่านโครงเรื่องหลักคือความขัดแย้งระหว่างสลักจิตกับญาติ ๆ เพราะญาติไม่ยอมรับชาติกำเนิดของเธอ เพราะเธอมีมารดาเป็นชาวต่างชาติ ส่วนโครงเรื่องย่อย ๆ ได้แก่เรื่องราวความขัดแย้งระหว่างสลักจิตกับเพียงเพ็ญผู้เป็นอา เพราะเพียงเพ็ญรังเกียจที่สลักจิตมีเชื้อสายชาวต่างชาติ และ

เกรงว่าสลักจิตจะเป็นผู้แย่งคนรักของเธอไป เรื่องราวความซัดแย้งระหว่างสลักจิตกับจินทร่าผู้เป็นอาสะโท คุ้มสาเหตุที่คล้ายคลึงกับเพียงเพ็ญคือสลักจิตเป็นลูกชาวต่างชาติ และชาวต่างชาติผู้นั้นเป็นผู้แย่งคนรักของเธอไป นอกจากนั้นการมาของสลักจิตยังทำให้ส่วนแบ่งมรดกของเธอลดลง และเรื่องราวความซัดแย้งระหว่างสลักจิตกับปู่คือ เจ้าพระยามภกติมคินทร์ เพราะสลักจิตเป็นหลานที่เกิดจากสะโทต่างชาติ ซึ่งเจ้าพระยามภกติมคินทร์ไม่ยอมรับ โครงเรื่องย่อยเหล่านี้แทรกอยู่ในโครงเรื่องหลัก และทำหน้าที่ขยายโครงเรื่องหลักคือความซัดแย้งระหว่างสลักจิตกับญาติให้เด่นชัดยิ่งขึ้น เมื่อความซัดแย้งในโครงเรื่องย่อยแต่ละโครงเรื่องคลี่คลาย กล่าวคือ เพียงเพ็ญและจินทร่าซึ่งริษยาสลักจิตต่างมีอันเป็นไป ส่วนโครงเรื่องย่อยที่กล่าวถึงความซัดแย้งระหว่างสลักจิตกับเจ้าพระยามภกติมคินทร์นั้นคลี่คลายไปด้วยการที่สลักจิตสามารถพิสูจน์ตัวเองให้เจ้าพระยามภกติมคินทร์เห็นว่าเธอเป็นคนดีแม้จะมีมารดาเป็นชาวต่างชาติ เมื่อโครงเรื่องย่อยเหล่านี้คลี่คลายก็ส่งผลทำให้โครงเรื่องหลักคือความซัดแย้งระหว่างสลักจิตกับญาติคลี่คลายไปด้วย โครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อยเหล่านี้เมื่อผสมผสานกันจะสามารถนำไปสู่ความคืบหน้าของเรื่องได้

เพชรฆาต ของ ร.บูรณะ เสนอแนวความคิดว่ามนุษย์นั้นมีสัญชาตญาณแห่งการทำลายล้าง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยทางตรงมนุษย์ฆ่ากันด้วยอาวุธ โดยทางอ้อมมนุษย์ฆ่ากันด้วยความรู้สึก ผู้ประพันธ์เสนอแนวความคิดดังกล่าวผ่านโครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อย โครงเรื่องหลักในเรื่องนี้เป็นเรื่องความซัดแย้งระหว่างคนกับคนเพื่อทำลายล้างกันและลงเอยด้วยความตายของทุกฝ่าย ส่วนโครงเรื่องย่อยเป็นเรื่องความซัดแย้งระหว่างคนกับคนด้วยรูปแบบต่าง ๆ กัน เป็นการขยายโครงเรื่องหลักอีกทีหนึ่ง ได้แก่ความซัดแย้งระหว่างคนชั่วกับคนชั่ว คือการตามล่ากันด้วยความอาฆาตแค้นระหว่างพ่อเลี้ยงสุรียากับปกรณ ลงเอยด้วยปกรณฆ่าพ่อเลี้ยงสุรียาทาย ความซัดแย้งระหว่างคนดีกับคนชั่ว คือความแค้นของดวงที่มีต่อปกรณ เพราะปกรณเป็นผู้เข้ามาทำลายความสงบสุขในชีวิตของดวง บีบคั้นให้คนยี่ดขรรมะเป็นที่ตั้งทองฆ่าคนเพื่อล้างแค้นและความซัดแย้งระหว่างคนดีกับคนดี คือการที่แรมใจที่ทอคหังแม่หนีตามปกรณไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้แม่เสียใจจนตรอมใจตาย โครงเรื่องย่อยเหล่านี้มีทั้งความซัดแย้งระหว่างคนกับคนที่เกิดขึ้นโดยเจตนาได้แก่เรื่องราวของ

ห่อเลี้ยงสุรียากับปกรณัม และเรื่องราวของดวงและปกรณัม ส่วนโครงเรื่องที่กล่าวถึงความซัดแย้งระหว่างคนกับคนโดยไม่เจตนาได้แก่เรื่องราวระหว่างแรมใจกับแม่โครงเรื่องย่อยเหล่านี้ช่วยให้โครงเรื่องใหญ่มีรายละเอียดและความหนักแน่นขึ้นว่าความซัดแย้งระหว่างคนกับคนมีลักษณะใดบ้าง แต่ผลสรุปก็คือทุกลักษณะจบลงด้วยการทำลายล้างกัน โครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อย ๆ เหล่านี้เมื่อประมวลกันเข้าแล้วสามารถนำไปสู่แนวคิดสำคัญของเรื่องได้

สุดท้าย ของ ชวงศ์ ฉายะจินดา เสนอแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของความรักว่า รักเป็นอารมณ์อันรุนแรงยากที่จะระงับยับยั้งไว้ได้ เมื่อเคลิดไปสุดกำลังได้พบเห็นประสบการณ์ชีวิตมากยิ่งขึ้นก็จะสามารถยับยั้งอารมณ์นั้นได้ ผู้ประพันธ์นำเรื่องไปสู่แนวคิดดังกล่าวโดยผ่านโครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อยประกอบกัน โครงเรื่องหลักในเรื่องนี้ได้แก่ความลุ่มหลงในความรักของชายหนุ่มคนหนึ่ง ลงเอยด้วยการสำนึกมีสติยังคิดไม่ลุ่มหลงในเรื่องความรักอย่างไม่ลืมหูลืมตาอีกต่อไป ได้แก่เรื่องราวของ ม.ล. ฐิติ ซึ่งหลงรักผู้หญิงคนหนึ่งจนไม่สามารถแยกความแตกต่างระหว่างแฝดพี่และแฝดน้องได้ เพราะความหลงใหลจนมิได้พิจารณาถึงเหตุผลและความเป็นจริง ส่วนโครงเรื่องย่อยเป็นเรื่องความเข้าใจผิดของ ม.ล. ฐิติที่คิดว่าฝาแฝดคนที่ที่เขาพบคืออดีตคู่อรักของเขา และพยายามอ่อนวอนขอร้องให้หญิงนั้นแต่งงานกับเขา และเรื่องความไม่เข้าใจกันระหว่าง ม.ล. ฐิติและภรรยาของเขาเพราะ ม.ล. ฐิตียึดมั่นอยู่ในความรักครั้งแรกมากเกินไป เมื่อทราบความจริงว่าฝาแฝดผู้เป็นภรรยาไม่ใช่ผู้หญิงที่เขาเคยมีความประทับใจมาก่อน เขาจึงท้อทึงเพื่อไปตามหาผู้หญิงที่เขาหลงรักมาก่อน โครงเรื่องย่อย ๆ เหล่านี้ทำหน้าที่ขยายโครงเรื่องหลัก ทำให้เห็นว่าความลุ่มหลงในเรื่องความรักของ ม.ล. ฐิตินั้นปรากฏออกมาในลักษณะใดบ้าง ซึ่งวิธีการดังกล่าวทำให้โครงเรื่องหลักมีความหนักแน่น และเมื่อเชื่อมโยงโครงเรื่องเหล่านี้เข้าด้วยกันก็จะสามารถนำไปสู่แนวคิดสำคัญของเรื่องได้

การเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่องในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 มี 2 วิธีได้แก่ การเสนอแนวคิดโดยผ่านโครงเรื่องย่อย ๆ ประกอบกัน และการเสนอแนวคิดโดยผ่านโครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อยประกอบกัน วิธีแรกโครงเรื่องหลักจะไม่มีความหมายในเรื่องเท่าใดนัก แต่โครงเรื่องย่อย ๆ จะเป็นองค์ประกอบซึ่งเมื่อ

ผสมผสานกันจะนำไปสู่แนวคิดของเรื่องได้ ส่วนวิธีที่สองโครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อยจะมีบทบาทเสริมซึ่งกันและกันและนำไปสู่แนวคิดสำคัญได้

การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครและโครงเรื่องประกอบกัน

การเสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละครและโครงเรื่องผสมผสานกันนี้แตกต่างจากสองวิธีแรก กล่าวคือ จุดเด่นของเรื่องไม่ได้อยู่ที่ตัวละครหรือโครงเรื่องเพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่การประมวลองค์ประกอบทั้งสองส่วนเข้าด้วยกัน วิธีการเสนอแนวคิดเช่นนี้ในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 มี 2 ลักษณะคือ

- ก. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครและโครงเรื่องที่มีความขัดแย้งอย่างรุนแรง
- ข. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครและโครงเรื่องอย่างเป็นเหตุเป็นผลแก่กัน
- ก. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครและโครงเรื่องที่มีความขัดแย้งอย่างรุนแรง

การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครและโครงเรื่องที่มีความขัดแย้งอย่างรุนแรง เป็นวิธีการเสนอแนวคิดโดยผู้ประพันธ์มุ่งให้ความสำคัญกับตัวละครและโครงเรื่องพร้อม ๆ กัน แต่ตัวละครในที่นี้ผู้ประพันธ์มักจะสร้างให้เป็นตัวละครอุกมคติ กล่าวคือ เป็นตัวละครที่มีความสามารถเกินความมนุษย์โดยทั่วไปจะเป็นได้ ตัวละครนี้จะแสดงบทบาทอยู่ในโครงเรื่องที่มีความขัดแย้งอย่างรุนแรง มีการคืบร่นต่อสู้ระหว่าง 2 ฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์กันและไม่มีหนทางที่จะประนีประนอมกันได้ นวนิยายที่ใช้วิธีการดังกล่าวในการเสนอแนวคิดได้แก่ กระหิงโทน ของ อรวรรณ และ ไอ้เขี้ยวเหลือง ของ บาย ศักดิ์ศรี เป็นต้น

กระหิงโทน ของ อรวรรณ เสนอแนวคิดว่าปัญหาเรื่องอิทธิพลท้องถิ่นนั้นจะหมดสิ้นไปได้ต้องอาศัยบุคคลผู้มีความสามารถในด้านการต่อสู้ มีไหวพริบปฏิภาณ ตลอดจนมีความเสียสละและความกล้าหาญเข้าแก้ไข ผู้ประพันธ์นำเรื่องไปสู่แนวคิดดังกล่าวด้วยการสร้างตัวละครเอกคือ กรด ซึ่งเป็นตัวละครผู้มีความสามารถในด้านการต่อสู้ มีจิตใจกว้างขวาง รักความเป็นธรรม โดยไม่คำนึงถึงความสุขส่วนตัวแม้แต่น้อย ในขณะที่เดียวกันผู้ประพันธ์สร้างเรื่องให้มีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง คือ การต่อสู้ระหว่างชาวบ้านซึ่งมีกรดเป็นผู้นำกับกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น ซึ่งทำให้กรดมีโอกาสแสดงคุณสมบัติของเขาอย่างเต็มที่ในการแก้ไขปัญหานั้น ความขัดแย้งที่รุนแรงในเรื่องจึงคลี่คลายไป และแนวคิดของเรื่องก็ปรากฏชัดขึ้นในขณะเดียวกัน

ไอ้เขี้ยวเหลือง ของ บาย ศักดิ์ศรี เสนอแนวคิดว่าปัญหาเรื่องขบวนการก่อการร้ายจะหมดสิ้นไป ท่องอาศัยบุคคลผู้มีความสามารถในด้านการศึกษา ไม่เกรงกลัวต่อความเป็นความตาย มีความเฉลียวฉลาด เข้าแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งแนวคิดนี้คล้ายคลึงกับเรื่อง กระทิงโทน ที่ได้อ่านมาแล้ว ผู้ประพันธ์นำเรื่องไปสู่แนวคิดดังกล่าวด้วยการสร้างตัวละครเอกคือ ชัย ขึ้นมา ปล่อยให้เห็นว่าตัวละครตัวนี้มีลักษณะพิเศษกว่าตัวละครอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นในแง่รูปสมบัติ คุณสมบัติ กล่าวคือ เขาเป็นชายหนุ่มรูปร่าง เกิดและได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ เรียนจบปริญญาตรีทางกฎหมายและภาษาศาสตร์ จบปริญญาโททางวิทยาศาสตร์การแพทย์ด้วยคะแนนสูงมาก เป็นนักกีฬา เป็นหัวหน้าลิต 3 ปีซ้อน มีความรู้ด้านภาษาถึง 10 ภาษา นอกจากนั้นยังมีความสามารถในด้านการศึกษา มีไหวพริบปฏิภาณเฉียบแหลม ผู้ประพันธ์เน้นความสามารถของตัวละครตัวนี้มาก ในขณะที่ตัวก็สร้างโครงเรื่องให้มีความซัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างขบวนการนาซีกับขบวนการคอมมิวนิสต์ซึ่งชัยปลอมตัวเข้าไปเป็นพลพรรคของขบวนการคอมมิวนิสต์ เพื่อที่จะใช้กำลังของคอมมิวนิสต์ปราบปรามขบวนการนาซีอีกทอดหนึ่ง ขบวนการนอกกฎหมายทั้งสองต่างต่อสู้ ไล่ล่ากันอย่างเหี้ยมโหดทารุณ และชัยใช้คุณสมบัติที่ผู้ประพันธ์สร้างขึ้นมานั้นในการคลี่คลายความซัดแย้งดังกล่าว ขบวนการนาซีซึ่งเป็นขบวนการ เกือบก่อความเคียดแค้นในสังคมยิ่งกว่าขบวนการคอมมิวนิสต์ก็ถูกทำลายไปด้วยความสามารถของเขาแต่เพียงผู้เดียว ความสงบสุขจึงกลับคืนสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง

จากนวนิยายที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ทำให้เห็นว่า การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครและโครงเรื่องที่มีความซัดแย้งอย่างรุนแรง ผู้ประพันธ์จะสร้างตัวละครที่มีความเก่งกล้า สามารถกระทำในสิ่งที่ยมนุษย์โดยทั่วไปทำไม่ได้ ต่อจากนั้นผู้ประพันธ์จะสอดใส่ตัวละครนี้ลงไปในเรื่องที่มีความซัดแย้งกันอย่างรุนแรง เพื่อให้ตัวละครตัวนี้แสดงบทบาทในฐานะผู้คลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่อง ทำให้เรื่องลงเอยไค้ด้วยดี การสร้างลักษณะตัวละครและโครงเรื่องเช่นนี้สามารถนำเรื่องไปสู่แนวคิดสำคัญไค้่อีกวิธีหนึ่ง

ข. การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครและโครงเรื่องอย่างเป็นเหตุเป็นผลแก่กัน
การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครและโครงเรื่องอย่างเป็นเหตุเป็นผลแก่กันนี้ เป็นวิธีการเสนอแนวคิดที่จัดไค้ว่าค่อนข้างมีศิลปะ เพราะผู้ประพันธ์สร้างตัวละครขึ้นมาโดยสร้าง

บุคลิกลักษณะตลอดจนนิสัยใจคอที่เป็นเหตุนำไปสู่ความขัดแย้งในโครงเรื่อง นวนิยายที่ใช้กลวิธีดังกล่าวในการเสนอแนวคิดจะมีตัวละครและโครงเรื่องที่สอดคล้องกันและเกี่ยวโยงกันจนยากที่จะแยกส่วนใดส่วนหนึ่งออกจากกัน นวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 ที่ใช้กลวิธีดังกล่าวในการเสนอแนวคิดได้แก่ วิหคที่หลงทาง ของ กฤษณา อโศกสิน ดวงใจนี้ใครครอง ของ สุภาวดี เทวกุลตา เป็นต้น

วิหคที่หลงทาง ของ กฤษณา อโศกสิน เสนอแนวคิดว่าสามีภรรยาที่มีอายุแตกต่างกันมาก ๆ เป็นอุปสรรคทำให้ชีวิตครอบครัวไม่อาจดำเนินไปอย่างราบรื่น ผู้ประพันธ์เสนอแนวคิดนี้โดยการสร้างตัวละคร 2 ตัวได้แก่ สาวีตรีและชนา ซึ่งผู้ประพันธ์ปูพื้นฐานตัวละครทั้งสองไว้เป็นอย่างดี ทำให้บุคลิกลักษณะของตัวละครมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับความขัดแย้งที่ปรากฏในโครงเรื่อง ลักษณะของตัวละครทั้งสองมีดังนี้ ชนาอายุ 40 ปี ในขณะที่สาวีตรีอายุ 19 ปี ซึ่งอยู่ในฐานะพ่อลูกกันได้ นอกจากนั้นชนายังไม่เหลือ ส่วนสาวีตรีเป็นหญิงสาวสวย มักจะได้รับคำชมเชยจากคนรอบข้างเสมอ ชีวิตของชนาอยู่กับความเคร่งขรึมเอาการเอางาน เอาอกเอาใจผู้หญิงไม่เป็น แม้กระทั่งสาวีตรีผู้เป็นภรรยา แต่ชนามีส่วนคือคือซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อครอบครัว แต่สาวีตรีไม่ต้องการสิ่งเหล่านี้ เธอตัดสินใจแต่งงานกับชนาเพราะคิดว่าชนาจะสามารถให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เธอเหมือนพ่อ นอกจากนั้นสาวีตรียังเป็นคนช่างฝันเพราะชอบอ่านนวนิยาย เธอใฝ่ฝันจะมีชายหนุ่มสูงวัยแต่ใจคืออย่างแม็กซ์ใน รีเบคกา ให้ความปกป้องคุ้มครอง แต่ชีวิตการครองคู่ที่แท้จริงซัดกับความใฝ่ฝันของเธอโดยสิ้นเชิง เพราะชนาหมกมุ่นอยู่กับการทำงาน ไม่มีอารมณ์หรือ هواแบบชายหนุ่ม ลักษณะของตัวละครที่ผู้ประพันธ์ปูพื้นฐานให้เห็นความแตกต่างกันนี้สอดคล้องกับโครงเรื่องคือปัญหาของว่างระหว่างวัยที่เกิดขึ้นในชีวิตคู่สมรส จะเห็นได้ว่าตัวละครและโครงเรื่องใน วิหคที่หลงทาง นี้มีลักษณะเข้ากันตลอดจนยากที่จะแยกออกจากกันได้ และแนวคิดของเรื่องก็เกิดจากองค์ประกอบทั้งสองส่วนที่กลมกลืนกันนี้เอง

ดวงใจนี้ใครครอง ของ สุภาวดี เทวกุลตา เสนอแนวคิดว่าช่องว่างระหว่างความเข้าใจของสามีและภรรยาทำให้ครอบครัวเกิดความร้าวฉาน ผู้ประพันธ์เสนอแนวคิดดังกล่าวโดยการสร้างตัวละคร 2 ตัวได้แก่ ชลาและกวี ซึ่งทั้งคู่มีลักษณะนิสัยที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง ชลาเป็นสาวสวยแต่ขาดความเฉลียวฉลาดเพราะได้รับการอบรมแบบกุลสตรีสมัยเก่าคืออยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน เรียนวิชาที่เหมาะสมกับกุลสตรีคือการเรือน ไม่กล้าไปไหน

มาไหนคนเดียว ไม่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้ต้องปรึกษาผู้ใหญ่ เมื่อประสบเหตุการณ์คับขันก็ไม่สามารถใช้สติปัญญาในการหลบเลี่ยงเอาตัวรอดได้ แต่ความสวยของชลาช่วยทำให้เขาคำรงชีวิตอยู่ได้ เพราะมีผู้ชาย ๆ ชอบพอและให้ความช่วยเหลือมาก ส่วนกวีเป็นหนุ่มนักเรียนนอก ลูกชายนายธนาคารมีมรดกมหาศาลแต่กวีเป็นคนมีอุกมคติ คือมานะมากนั้น ต้องการป็นอยู่ไ้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นยังเป็นคนขริบ ข่างคึกจนยากที่จะเข้าใจ

จะเห็นได้ว่ากาที่ผู้ประพันธ์เตรียมลักษณะนิสัยของตัวละครที่มีความขัดแย้งกันนี้ มีความสอดคล้องกับโครงเรื่องคือความขัดแย้งระหว่างสามีและภรรยาอันเนื่องมาจากความไม่เข้าใจกัน ชลาเป็นผู้หญิงสมัยเก่าที่ถือว่าตนเองเป็นเพียงข้างเท้าหลังไม่กล้าซักถามกวีในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจ ส่วนกวีเป็นผู้ชายที่เงียบขริบเกินไปไม่ระบายความรู้สึกนึกคิดของตนให้ชลาได้รับรู้ ทำให้สามีภรรยาทั้งสองเกิดความขัดแย้งทางใจและนำไปสู่การหย่าร้าง ตัวละครและโครงเรื่องที่สอดคล้องประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันดังกล่าวสามารถนำเรื่องไปสู่แนวคิดสำคัญได้

จากนวนิยายที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้เห็นได้ว่า การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครและโครงเรื่องที่เป็นเหตุเป็นผลกันนั้น ผู้ประพันธ์จะสร้างตัวละครและสร้างโครงเรื่องให้มีความสอดคล้องกัน ตัวละครและโครงเรื่องในนวนิยายที่ใช้วิธีการนี้ในการเสนอแนวคิดจึงยากที่จะแบ่งแยกออกจากกัน หากจะเป็นส่วนเสริมซึ่งกันและกันและผลักดันให้เรื่องพัฒนาไปสู่แนวคิดสำคัญได้ ลักษณะดังกล่าวแตกต่างจากการเสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละครและโครงเรื่องที่มีความขัดแย้งอย่างรุนแรง เพราะการเสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละครและโครงเรื่องที่มีความขัดแย้งอย่างรุนแรงนั้น ตัวละครและโครงเรื่องจะไม่กลมกลืนกัน ผู้ประพันธ์สร้างสถานการณ์ขึ้นมาและนำตัวละครเข้าไปคลี่คลายปัญหาแนวคิดของเรื่องจึงโดดเด่นขึ้นมา

สรุปได้ว่า วิธีการเสนอแนวคิดในนวนิยายระหว่าง พ.ศ. 2501-2506

เท่าที่ผู้วิจัยสำรวจพบมี 3 วิธีได้แก่ การเสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละคร การเสนอแนวคิดโดยผ่านโครงเรื่อง และการเสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละครและโครงเรื่องประกอบกัน การเสนอแนวคิดทั้ง 3 วิธีนี้ต่างมีความดีเด่นเฉพาะวิธี ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางการประพันธ์ของนักประพันธ์แต่ละคน ทั้งจะเห็นได้จากการเสนอแนวคิดโดยผ่าน

ตัวละครนั้น วิธีการที่ดีคือการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนด้านอารมณ์
 ความรู้สึกและการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครหลายตัว การเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่อง
 นั้นวิธีการที่ดีคือ การเสนอแนวคิดโดยผ่านโครงเรื่องย่อย ๆ ประกอบกัน ส่วนวิธีการ
 สุกท้ายคือการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครและโครงเรื่องประกอบกัน วิธีการที่ดีคือการ
 เสนอแนวคิดผ่านตัวละครและโครงเรื่องอย่าง เป็นเหตุเป็นผลแก่กัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย